

dnjenim trudom skerbite za šolsko podučenje kmečke mladine. Tako je pravo!

Iz Koroškega 11. sept. R.— Pred večerajšnim smo bili u bližnjem Volsbergu, prepričati se od napredkov ontodnega novo osnovanega tretjega razreda. Naš namen sicer ni naznanjati truda in prizadetja dotičnega učitelja; samo povedali bi radi bravcom „Novic“, da u Volsbergu, na čisto nemškeji zemlji, se je izcimila slovenska šola, ktero vstanovil je g. Lavoslav Sevnik, in jo tudi verlo oskerbljuje. Blizo petdeset učencov in učenk, se vé da terdih Nemcov in Nemk, je bilo nazočih, ki so slovenščino gladko brali, dobro pisali in sploh toliko znali, da smo prepričali se, kako priden je njih učitelj bil. Da bi pač mnogo enakih bilo! — Zastran družtva sv. Mohora smo ravno tistih misel, kakoršne so „Novice“ izustile. Koliko veselih nad smo imeli, ko se je družtvo osnovalo; zdaj pa so jele po vodi plavati, — da bi vsaj vse ne splavale!

Iz Ljubljane. Ravno smo mislili iz Dunajskega vradnega časnika „österr. Schulbote“ naznaniti stan ljudskih šol po Krajskem lanskega leta, kar nam pride Teržaški časnik z ravno tím popisom v roke. Prestavimo tedaj, kar smo tam takole brali:

„Na Krajskem je bilo leta 1852 v 296 farah 111 ljudskih šol, med kterimi 7 poglavnih in 100 družih začetnih; 4 so bile posebej še za dekleta. Število šol memo predlanskega leta se je pomnožilo le za 6. Po jeziku jih je bilo 50 slovenskih, 48 slovensko-nemških in 13 nemških. V 2338 vsolanih krajih se je štelo 43.042 za šolo pripravnih otrok, v 1172 nevšolanih krajih pa 17039, — v vsem skupej je tedaj bilo 60.081 za šolo pripravnih otrok. Ali, Bogu bodi potoženo! izmed teh jih je v šolo hodilo le 12.410! — sedem in štirdeset tavžent, šest sto eden in sedemdeset pa „katoljških otrok ni vživalo dobrote rednega šolskega podučjenja!“ toži „österr. Schulbote“. (Toliko tavžent napol zamurčkov imamo domačih! Kdo se bo teh usmilit?)

„Še žalostnejši“ — govori Terž. časnik na dalje — „je pa ti ogled za Krajsko deželo, ako število šolarjev na Krajskem primerjamo s številom šolarjev na Koroškem, ktero je po zemlji in po številu duš manjši, kakor Krajsko. Na Koroškem je v letu 1852 bilo v 338 farah 271 katoljških šol (čez dvakrat več kakor na Krajskem), in sicer so bile 4 poglavne šole, 263 je bilo družih začetnih šol, 4 pa so bile deklíške; po jeziku je bilo 204 nemških, 14 slovenskih, 53 nemško-slovenskih. Vsolanih krajev je bilo na Koroškem 2626 z 27.003 za šolo pripravnimi otroci, nevšolanih pa 506 krajev z 4483 za šolo vgodnimi; v vsem skupej je tedaj bilo 31.488 za šolo pripravnih otrok, izmed kterih jih je 21.048 v šolo hodilo in le 10.440 brez rednega šolskega nauka ostalo.“

„Na Krajskem je skoraj 4 petink ($\frac{4}{5}$) za šolo pripravnih otrok žalostna osoda zadela, da so ostali brez šolskega podučjenja, na Koroškem le tretjinko.“

„Mikavno bo tudi vediti primero šolskih možakov in učiteljev na Krajskem in Koroškem; tale je:

	na Krajskem,	na Koroškem.
Distriktnih šolskih ogledov je bilo:	21	24
Duhovnih krajnih šolskih ogledov:	105	339
Družih krajnih šolskih ogledov:	94	241
Katehetov:	128	279
Učiteljev:	124	290
Podučiteljev:	12	54
Učitelj v deklíških šolah:	34	12
Pripravnikov deželjskih:	10	25
„ duhovnih:	12	12

„Razun katoljških šol je bilo na Koroškem še 33 evangeljških; otrok evangeljske vére za šolo pripravnih je bilo 1939, v šolo jih je hodilo 1796.“

Novičar iz mnogih krajev.

Cesarski patent od 6. t. m. veljaven, za celo cesarstvo, veléva, da gruntni, hišni, obertni in dohodkni davek s prikladami teh davkov ostane za leto 1854, kakoršen je to leto bil; Njih veličanstvo pa si vendar priderzé, v enem ali drugem teh davkov med letom po potrebi kaj premeniti. — Po razpisu c. k. ministerstva denarstva se bode od 1. oktobra v vsih cesarskih deželah, razun Tiroljškega, Laškega, Dalmatinskega in colne izjeme Brodinske, vžitni davk za žganjice povikšal, ter bo na vedro estrajsko pri njih napravljanju postavljen za žganjice iz krompirja, žita, pese, hrušk, jabelk itd. na 14 kraje.; iz čespej (sliv), češinj, vina, vinskih drožij, vinskega in sadnega mošta pa na 21 kraje.; — drugi davki od žganjic ostanejo pri starem. — Deželno poglavarstvo na Dunaji je oklicalo vnovič staro prepoved od leta 1786, da rokodelski pomočniki in delavci ne smejo v pondeljik praznovati (Blaumontag imeti.) — Rusovski car pride res k manévru v Olo-muc 23. dan t. m. — Za knezoškofa škofije Graške je nadškof Solnograški izvolil gosp. Otokarja grofa Attems-a, ki je sedaj v Salcburgu stolni kapitulat in mestni dekan bil. — 14. t. m. se je začel zbor nemških čbelarjev na Dunaji. — Prihodnje šolsko leto bo na Dunaji na bogoslovskih šolah 10 učiteljev učilo 17 naukov, na pravoslovskih šolah 20 učiteljev 33 naukov, na zdravniških šolah 30 učiteljev 46 naukov, na modroslovskih šolah 40 učiteljev 56 naukov in 13 jezikov. — Iz Laškega grejo vsi bataljoni hrovaške meje domú, namestovani od družih. — Ogersko krono, ktero so na nekem otoku na Donavi zakopano našli, bojo z veliko slovesnostjo peljali 19. t. m. na Dunaj presv. cesarju na ogled, 21. dan t. m. pa spet v Budo na Ogersko nazaj, kjer bo spravljena. — Veliko skerb dela Ogrom tertja bolezin. — Rusovski car je zavergel premembe turške vlade, in hoče le poterdití Dunajski predlog. Po tem takem je sedaj Turčija v hudi stiski; če se ne udá temu, kar se od nje terja, se bo, zapušena od družih ji dosihmal prijaznih vlad, móгла samotež v vojsko podati, ktere scer ena stranka vlade na vso moč želí, od ktere se pa ne vé, kako se bo za-njo stekla. Je pa nek tudi druga močna stranka med Turki, ktera priporoča zvezo z Rusi za obrambo in upor. Ko je sultan unidan egiptovsko armado v taborišču pri Selvi-Burinu ogledoval, ga je z nadušenim klicom sprejela: „Allah Humé Jansur Sultanea!“ (Bog pomagaj našemu sultanu!) — Lloydova barka, ki je prišla 15. t. m. po 109 ur terpečem potovanji iz Aleksandrie v Terst, je povedala, da so došli naši misionarji srečno v Aleksandrio; egiptovska colnija je brez colnine naložila njih blago. — Sv. oče papež je 140.000 žakljev žita iz svojega dnarja nakupiti ukazal za svoje dežele, ktere veliko pomankanje žita terpé.

Zlati izreki.

Dolgi so dnevi, dolge ure v terpljenju, v upih in nadah, — ko blisk pa tekó v veselju in radosti.

Koliko kraljev je z imenom vred zgnjilo; ki so sejali seme dobrih del, živé v dobrem spominu.

Razum misli, razum sodi, ali sreča naj več sklene. Mnoge popred sreča kakor pamet obiše.

Ne spravljaj bogastva dobremu in ne puščaj ga hudobnemu; dober ga ne potrebuje, malopridnež ga zapravi.